۲ هفته بعد بازتاب و پیگیری‌های انتشار تحقیق درباره رفتار مسلمانان در مدارس دولتی

مهندس رضا نوری/ خبرنگار ایسنا

مهندس رضا نوری، مدیر پژوهش مرکز مطالعات رسانه و فرهنگ دیجیتال، روز چهارشنبه ۱۴ مهر ۱۴۰۱ در نشستی با رسانه‌ها گفت انتشار تحقیق درباره رفتار مسلمانان در مدارس دولتی تنها یک هفته بعد از انتشار گسترده در شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های جریان اصلی، واکنش‌های رسمی و غیررسمی زیادی را به دنبال داشته است. به گفته وی، این تحقیق که داده‌های آن مربوط به سال تحصیلی ۱۴۰۰–۱۴۰۱ است، نخستین بار در ۱۲ شهریور در سایت مرکز منتشر شد و تا ۲۰ مهر بیش از ۱۸ هزار بار دانلود شده است.

نوری گفت: «ما انتظار داشتیم بحث داغ شود، اما فکر نمی‌کردیم در عرض چند روز به یکی از پرتکرارترین موضوعات رسانه‌ای تبدیل شود. این نشان می‌دهد که مردم به داده‌های مستند و روشمند تشنه‌اند و وقتی داده در دسترس نباشد، هر روایت دیگری جای آن را می‌گیرد.» او افزود که تیم پژوهشی در مجموع ۴۲ مدرسه در ۹ استان را بررسی کرده و از ۱۱ مدیر، ۳۰ معلم و ۲۱۰ دانش‌آموز نمونه‌گیری کیفی انجام داده است.

نوری توضیح داد که یافته‌های اصلی گزارش نشان می‌دهد در ۶۳ درصد از مدارس نمونه، برنامه‌ریزی مشخصی برای مدیریت تنوع فرهنگی و مذهبی وجود ندارد و تصمیم‌ها بیشتر بر اساس سلیقه مدیر یا فشار محیط گرفته می‌شود. در ۲۸ درصد از مدارس، معلمان گزارش کرده‌اند که در برخی موارد از بحث درباره این موضوع در کلاس خودداری می‌کنند به دلیل ترس از واکنش والدین یا برچسب خوردن. در مقابل، ۱۷ درصد از مدارس گزارش داده‌اند که جلسات منظم با والدین برگزار شده و تفاوت‌ها به شکل محدود اما قابل توجه کاهش یافته است.

نوری تأکید کرد که تحقیق هیچ توصیه حقوقی یا قضایی ارائه نکرده و صرفاً وضعیت موجود را توصیف کرده است. او گفت: «ما نگفته‌ایم چه باید کرد، اما نشان داده‌ایم کجا مشکل وجود دارد و چه کسانی بیشتر آسیب می‌بینند. این کار وظیفه نهادهای سیاست‌گذار است که با داده‌ها تصمیم بگیرند.» به گفته او، نسخه کامل داده‌ها و کدهای تحلیل آماری تا پایان آبان‌ماه روی سایت مرکز قرار خواهد گرفت تا دیگران نیز بتوانند آن را بررسی کنند.

(مهندس رضا نوری در نشست خبری مرکز مطالعات رسانه و فرهنگ دیجیتال)

واکنش‌ها به این گزارش در فضای مجازی بسیار متفاوت بود. هزاران کاربر در شبکه‌های اجتماعی از «شجاعت در طرح موضوع» سخن گفتند و برخی فعالان مدنی آن را گامی مهم در شفاف‌سازی دانستند. در مقابل، چند نماینده مجلس در گفت‌وگو با رسانه‌ها گفتند که انتشار چنین تحقیقی بدون هماهنگی با نهادهای ذی‌ربط می‌تواند تنش ایجاد کند و بهتر بود ابتدا با وزارت آموزش و پرورش جلسه برگزار شود. پاسخ رسمی وزارت آموزش و پرورش قرار است روز شنبه ۲۰ مهر منتشر شود.

نوری در پاسخ به پرسش خبرنگار ایسنا درباره احتمال فشار یا تهدید به او گفت: «تا امروز تماس مستقیمی نداشته‌ام و امیدوارم این روال ادامه پیدا کند. اگر قرار باشد کسی به خاطر کار علمی تحت فشار قرار بگیرد، این خود نشان می‌دهد چرا به داده‌های مستند نیاز داریم.» او افزود که مرکز قصد دارد نسخه انگلیسی گزارش را تا ۱۵ آبان منتشر کند تا پژوهشگران خارج از کشور نیز بتوانند آن را نقد کنند.

در پایان، نوری گفت مرکز برنامه دارد پژوهش مشابهی درباره تجربه معلمان در مدارس چندفرهنگی را از بهار ۱۴۰۲ آغاز کند و نسخه اولیه پرسشنامه ظرف دو هفته آینده منتشر می‌شود. او گفت: «هدف ما ساختن نقشه راه است، نه صدور حکم. وقتی نقشه روشن باشد، هم معلم و هم والد می‌داند در کجا ایستاده است.» این گزارش بخشی از برنامه گسترده‌تری است که مرکز برای پایش وضعیت تنوع در مدارس تا پایان ۱۴۰۳ تدوین کرده است.

۲ هفته بعد بازتاب و واکنش‌ها به انتشار تحقیق درباره رفتار مسلمانان در مدارس دولتی

(مهندس رضا نوری در نشست خبری مرکز مطالعات رسانه و فرهنگ دیجیتال)

«شفافیت داده‌ها باعث شد بحث از حدس و گمان به سمت شواهد برود.» این جمله را مهندس رضا نوری، مدیر مرکز مطالعات رسانه و فرهنگ دیجیتال، در نشست خبری روز چهارشنبه ۱۴ مهر ۱۴۰۱ در مقر مرکز در خیابان سیمرغ گفت. به گفته او، تنها ۲۰ روز پس از انتشار گزارش درباره رفتار مسلمانان در مدارس دولتی، بیش از ۱۸ هزار بار دانلود شده و ده‌ها رسانه داخلی و خارجی به آن استناد کرده‌اند. نوری گفت این میزان توجه نشان می‌دهد نیاز به داده‌های مستند در این حوزه بسیار بیشتر از آن است که تصور می‌شد.

نوری توضیح داد که یافته‌های اصلی گزارش نشان می‌دهد در ۶۳ درصد از مدارس نمونه، برنامه‌ریزی مشخصی برای مدیریت تنوع فرهنگی و مذهبی وجود ندارد و تصمیم‌ها بیشتر بر اساس سلیقه مدیر یا فشار محیط گرفته می‌شود. در ۲۸ درصد از مدارس، معلمان گزارش کرده‌اند که در برخی موارد از بحث درباره این موضوع در کلاس خودداری می‌کنند به دلیل ترس از واکنش والدین یا برچسب خوردن. در مقابل، ۱۷ درصد از مدارس گزارش داده‌اند که جلسات منظم با والدین برگزار شده و تفاوت‌ها به شکل محدود اما قابل توجه کاهش یافته است.

نوری تأکید کرد که تحقیق هیچ توصیه حقوقی یا قضایی ارائه نکرده و صرفاً وضعیت موجود را توصیف کرده است. او گفت: «ما نگفته‌ایم چه باید کرد، اما نشان داده‌ایم کجا مشکل وجود دارد و چه کسانی بیشتر آسیب می‌بینند. این کار وظیفه نهادهای سیاست‌گذار است که با داده‌ها تصمیم بگیرند.» به گفته او، نسخه کامل داده‌ها و کدهای تحلیل آماری تا پایان آبان‌ماه روی سایت مرکز قرار خواهد گرفت تا دیگران نیز بتوانند آن را بررسی کنند.

در پایان، نوری گفت مرکز برنامه دارد پژوهش مشابهی درباره تجربه معلمان در مدارس چندفرهنگی را از بهار ۱۴۰۲ آغاز کند و نسخه اولیه پرسشنامه ظرف دو هفته آینده منتشر می‌شود. او گفت: «هدف ما ساختن نقشه راه است، نه صدور حکم. وقتی نقشه روشن باشد، هم معلم و هم والد می‌داند در کجا ایستاده است.» این گزارش بخشی از برنامه گسترده‌تری است که مرکز برای پایش وضعیت تنوع در مدارس تا پایان ۱۴۰۳ تدوین کرده است.

(مهندس رضا نوری در نشست خبری مرکز مطالعات رسانه و فرهنگ دیجیتال)

مهندس رضا نوری در مقابل پرسش خبرنگار ایسنا درباره احتمال فشار یا تهدید به او گفت: «تا امروز تماس مستقیمی نداشته‌ام و امیدوارم این روال ادامه پیدا کند. اگر قرار باشد کسی به خاطر کار علمی تحت فشار قرار بگیرد، این خود نشان می‌دهد چرا به داده‌های مستند نیاز داریم.» او افزود که مرکز قصد دارد نسخه انگلیسی گزارش را تا ۱۵ آبان منتشر کند تا پژوهشگران خارج از کشور نیز بتوانند آن را نقد